

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrvst à Din 2. do 100 vrst à Din 2.50. od 100 do 300 vrst à Din 3. večji inserati petit vrvst Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.— za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA. Knafljeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjako uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Gafencu odpotoval v Bukarešto:

Tesno sodelovanje Jugoslavije in Rumunije

Obe državi hočeta z vsemi ostalimi, zlasti pa s sodeti vzpostaviti in ohraniti odnošaje, ki bodo zasnovani na miroljubnjem in konstruktivnem sodelovanju

Beograd, 3. febr. e. Snoči ob 22.45 je odpotoval z Beograda, kjer se je bil na uradnem obisku nahajjal dva dneva, rumunski zunanj. minister Grigorij Gafencu s svojo soprogo. Na zeleniški postaji so se poslovili od njega min. predsednik n. zunanj. minister dr. Milan Stojadinović s soprogo vojn. minister general Milutin Nedić finančni minister Letica, turški poslanik Ali Hajdar Akta, grški poslanik Raul Bibic Rocetti, češkoslovaški poslanik dr. Lipa, rumunski odpravnik poslov Geblescu, poljski poslanik Paul Cerviški, rumunski počognajski vojni ataše Jan Popescu, pomembni zunanj. ministra dr. Ivo Andrić, pooblaščeni minister Vukotić, načelniki raznih ministrstev in drugi. Soproga dr. Stojadinovića je izročila ge. Gafencu le šopek rdeči hr. rož, nakar se je rumunski zunanj. minister prisrčno poslovil od dr. Stojadinovića, generala Nedića, dr. Letice in drugih.

Uradni komunikate o razgovorih

Snoči sta min. predsednik dr. Stojadinović in zunanj. minister Gafencu sprejela domače in tuje novinarje, ki sta jih pojasnili vsebino svojih razgovorov. Min. predsednik dr. Stojadinović je predstavljal ob tej prilikl. naslednje redno poročilo:

Obisk, ki ga je naredil rumunski zunanj. minister Grigorij Gafencu pri predsedniku vlade in zunanj. ministru dr. Stojadinoviću v Beogradu 1. in 2. februarja, z namenom, da stopi z njim v neposredenem stiku, je nudil priliko obema državnim komisarjem, da razpravljata o vseh vprašanjih, ki zani-

majo Rumunijo in Jugoslavijo. Pri tej izmenjavi misli sta ugotovila popolno istovetnost stalič, kakor tudi območno pripravljenost, da se tesne vezi med obe ma prijateljskima in zavezniškima državama ohranijo tudi v budučnosti. Istočasno je bilo ugotovljeno, da sta obe državi, Rumunija in Jugoslavija, navdahnjeni z željo, da z vsemi ostalimi državami, v prvi vrsti s sosednjimi, vzpostavita in ohraniti odnošaje, zasnovane na miroljubnjem in konstruktivnem sodelovanju.

Gafencova izjava

Ko je ministrski predsednik dr. Stojadinović prebral komunikate je rumunski zunanj. minister Grigorij Gafencu domaćim in tuje novinarjem dal izjavno, v kateri je rekel:

»Želim vam izraziti globoko zadovoljstvo, ki sem ga občutil v teh dveh dneh, ki sem jih preživel v Beogradu. Posebno sem hvaležen Nj. Vis knezu namestniku Pavlu za ljubezni sprejem, katerim me je blagovoljno potaknil. Prav tako se toplo zahvaljujem predsedniku vlade dr. Stojadinoviću za prijateljstvo, ki mi ga je izkazal prijateljstvo, ki mi te toliko bolj je blagovoljno ker prihaja od strani državnika velikih skrbnosti v velike politične veljave. V teh dveh dneh sta moča ugotoviti popolno soglasje, ki obstoji med obovnimi in Šefi jugoslovenske in rumunske zunanje politike, soglasje glede tega, kako je razumeti politiko, kakršno je treba nadaljevati. Mi moramo in tudi hočemo v svoji politični akciji računati s stvarnostjo. Voditi realistično politiko, ne pomeni brezposojno se podvredti vsem stvarnostim, kakr-

šenkolli bi bille, in pri tem ne računati s svojimi interesimi, svojimi upravičenimi težnji ali s svojimi tradicionalnimi prijateljstvimi. To pomeni samo truditi se, da se ugotovi stvarno stanje, da bi se na to pazi, pri sklepkih. Velike stvarnosti, ki danes dominirajo nad mednarodnim položajem — siljali smo, kako je to dan šef velike države, to je proglašil — so potreba in zahteva po tivljenjem obstanku, po delu, proizvodnji in zamenjavi med raznimi narodi in državami. Računati s temi potrebnimi in prizadevati si, da se te zadovolje, pomeni izpolnitvenost evropske solidarnosti. V želji, da izpolnila tako dolžnost solidarnosti, se Romunija in Jugoslavija prizadeva, da v iskrenem in prijateljskem duhu pokazuje razumevanje za interes vseh narodov, ki ju obkrožajo. Nadejamo se, da bomo tako ustvarili ozračje sporazuma in plodnega miru v Podunaju in na Balkanu. Mi pa smo vedno srečni, kadar vidimo, kako se kaka velika država prijateljske vezi zanimala za naše napore in olajšuje njihovo uresničenje.«

»Naravno je, da nadaljeval g. minister, da takšne plemenite in dalekvodne politike ni mogoče zasnovati na občutju slabosti temveč samo na moči in zavesti pod katerim varstvom moremo obraniti nedotakljive svoje najsvetješje pravice. Zato mi v polni meri cenimo naše prijateljstvo, ker v delu za skupin: cilj vlagamo svoje združene napore. Če bi bilo treba z enim stavkom povedati, kakšna je naša politika, bi dejal: da dub naše zvezne vodni naši politike in da naše politično delovanje stremi, da tem, da se vzpostavi čim tesnejša politična vez.«

Nai bo na koncu dovoljeno da izrazim Jugoslaviji svoja častva zvestega prijatelj-

stva. Kot bivši vojak sem vedno občudoval, da državo zaradi njene vojaške moči in vojaških vrlin Danes kot minister in diplomatični centri to državo zaradi njene pomiriljive in dalekovodne politike Jugoslavija se odlikuje v soli miru, kakor se je vedno odlikovala v soli voine. V mednarodnem življenju zavzema prav tako važno mesto, kakor v epopeji.«

Glede razgovorov ki sva jih imela z dr. Stojadinovićem, vam morem povedati, da so ti razgovori nanašali na sledete točke:

1. V splošnem sva pregledala in proučila evropski položaj in najvažnejše aktualne probleme in ugotovila popolno istovetnost stalič s ozirom na tako podobne interese Jugoslavije in Romunije.

2. Razlivo sva proučila obstoječe odnose, med podunavskimi in balkanskimi državami in sva se dogovorila o skupnem nadaljevanju pomiriljive politike, da bi se ti odnosili okrepljeni in zboljšali med tremi sosednjimi državami.

3. Tudi tokrat sva ugotovila, da so tako temni odnosi med Jugoslavijo in Romunijo krepko osnovani na dinastičnih vezenih, ki spajajo oba naroda, na njunih interesih in njunih skupnih čestih na njih prijateljstvih in zavezniških vezenih.

4. Proučila sva transportna in prometna vprašanja naših dveh držav, ter posvetila posebno pozornost načrtu o zgraditvi velike moderne ceste, ki bi neposredno vezala Jadransko s Črnim morem in ki bi šla od Trsta in Postoje preko Ljubljane, Zagreba, Beograda, pančevskega mosta, Turn-Serke, Krajove in Bukarešte do Konstance.

Škof Janez Gnidovec umrl

Ljubljana, 3. februarja

Davi je v Leonisču po kratki bolezni umrl v 66. letu starosti skopeljski škof Janez Gnidovec. V začetku januarja je prišel iz Južne Srbije v Ljubljano, kjer je še posetil lazariste, ker je bil sam član tega reda, 11. januarja pa je odšel v Leonisec. Bil je telesno precej izčrpán in onemogočen, ker je vidno poščal. Zdelo se je že, da si bo ob prizadevanju in skrbni negi zdravnikov opomogel, v zadnjih dneh pa je pritisnil pijučnika, ki se je njegovo izčrpáno telo ni moglo več upirati in je dali ob 5. izdihnih.

Pokojni škof Janez Gnidovec je bil eden izmed najmarkantnejših prestavnikov naše cerkvene hierarhije. Rodil se je 29. septembra 1873 v Velikem Lipovcu pri Ajdovcu na Dolenjskem. Gimnazijo je končal v Novem mestu, bogoslovne študije pa v Ljubljani. L. 1896 je bil posvečen v mašnika in do 1. 1899 služboval kot kapelan v Idriji in Vipavi, odkoder je odšel na Dunaj študirat klasično filologijo. L. 1903 je bil proučivan za doktorja filozofije, nato pa je do 1. 1909 služboval na gimnaziji v Kranju, odkoder je odšel v zavod sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano in postal njegov prvi ravnatelj. Zavod je vzorno organiziral, razen tega je izdal slovenske učbenike za srednje šole. Med vojno je njegov odicen nastop resil zavod, da ga ni vojstvo polnomoma zasedlo. Jeseni 1. 1919 je vstopil v misijonsko družbo sv. Vincencija Pavlavskoga, a jeseni 1. 1924 je bil imenovan za škofa Skoplju s sedežem v Prizrenu. Dne 30. novembra je bil v Ljubljani posvečen in 8. decembra v Prizrenu vstolčen.

Dr. Gnidovec je na jugu naše države organiziral versko zajednico Slovence in sploh vneto delal za verski in umstveni dvig našega naroda. Katoliška cerkev izgubila z njim vzorčnega svečenika, tigar življenje je bilo posvečeno narodu.

Truplo pokojnega škofa so že dopoldne prepeljali v Škofjeloški dvorec, kjer so ga položili na mrtvaški oder. Pogreb odleževega cerkvenega dostojanstvenika bo v ponedeljek ob 10. iz cerkve Srca Jezusovega na pokopališče pri Sv. Krizi.

Pričetek verifikacijske debate v skupščini

Verifikacijski odbor predlaga odobritev 327 mandatov

Beograd, 3. febr. e. Verifikacijski odbor je predložil zunanj. skupščini svoje poročilo večine v imenu katere bosta poročala dr. Vekoslav Miletić in Djuro Drašković. Člani manjinske v verifikacijskem odboru so oddali odgovorno mislešje. Za manjinsko bo poročal Tripko Dukić. Današnji seji našne skupščine ne bo predsedoval dr. Stevan Čirić. V poročlu verifikacijskega odbora obsegajočem 19 strani, je ugotovljeno, da je odbor sprejal 372 poslanskih pooblaščil, za katere je bilo 78 pritožb iz 56 srezov. Odbor je razpravljal samo o mandatih poslancev, ki so svoja pooblaščila predložili za verifikacijo, zaradi česar predlaga našne skupščine v odobritev 273 mandatov, proti katerim ni nobenih pritožb, dočim so bile proti 54 mandatom vložene pritožbe. Vendar pa verifikacijski odbor predlaga, da se tudi ti mandati odobrijo. Med drugimi pritožbami je bila tudi pritožba za srez Kotorvarš, kjer je bil izvoljen Peter Živković. Odbor predlaga, da se pritožba proti izvolitvi Petra Živkovića zavrne, in mandat odobri. Za zetske banovin, ki je bilo vloženih več pritožb glede volitev v 12 srezih, odbor pa je vse zavrnil in predlaga odobritev vseh mandatov. Odobren je bil tudi mandat poslanca Sekule Drževica. Glede mandatov poslancev, ki niso predložili svoja pooblaščila in so bile proti njihovi izvolitvi vložene pritožbe odbor ni razpravljal. Verifikacijski odbor bo tem odločal šele, ko bodo poslanci predložili svoja pooblaščila.

Razprava v skupščini

BEograd, 3. febr. p. Naročna skupščina je določilne nadaljevala svoje delo. Ker je na dnevnem redu vredno občutju slabošti temveč samo na moči in zavesti pod katerim varstvom moremo obraniti nedotakljive svoje najsvetješje pravice. Zato mi v polni meri cenimo naše prijateljstvo, ker v delu za skupin: cilj vlagamo svoje združene napore. Če bi bilo treba z enim stavkom povedati, kakšna je naša politika, bi dejal: da dub naše zvezne vodni naši politike in da naše politično delovanje stremi, da tem, da se vzpostavi čim tesnejša politična vez.«

Budimpešta, 3. febr. e. Objavljeno je bilo službeno poročilo o prekiniti diplomatski odnosa med Madžarsko in Rusijo. Na podlagi tega komunikata je ruski zunanj. minister Litvinov obvestil madžarskega poslanika v Moskvi o sklepku, da se ukinje rusko poslanstvo v Budimpešti. Interese Sovjetske Rusije bo na Madžarskem zastopalo diplomatsko predstavništvo neke druge države.

O vzkrožni nedanide prekinitev diplomatskih odnosa ne dajejo nobenih pojasnil, pa tudi sovjetsko poslanstvo v Budimpešti v tem ni dalo nobene izjave; sporočilo je le, da bo v kratkem izdano pojasnilo za javnost. Priskrbljati je, da bo sovjetsko poslanstvo v kratkem zapustilo madžarsko prestolnico in da bo tudi madžarsko diplomatsko predstavništvo v Moskvi pozvano, naj zapusti Rusijo in se vrne na Madžarsko.

Ceprov je bilo službeno obvestilo o prekiniti diplomatski odnosa med Madžarsko in Rusijo. Je izvral veliko senzacijo v vseh diplomatskih krogih in smatrajo, da predstavlja ta sklep naravnih rezultat nepopolnih odnosa, ki so že daleč časa vladali med obema državama, verjetno pa je tudi, da je pristop Madžarske k protikomunističnemu paktu pospešil prekinitev odnosa.

V praktičnemu pogledu prekinitev diplomatskih odnosa ne dajejo nobenih posledic, ker so bili tako politični kakor gospodarski stiki med obema državama zelo majhni.

Diplomatski odnosi so bili obnovljeni 1. 1934. Za poslanika v Budimpešti je bil takrat imenovan Berzaglijan, ki pa je že pred letom dni odšel na dopust in se od takrat n' vrnil na svoje mesto ter je njegova usoda sploh neznanata.

Spopad na mandžurski meji

Bitka med ruskih in mandžursko-japonskimi obmejnimi stražami

Sanghaj, 3. febr. br. Na mandžursko-ruski meji so v zadnjih dneh nastali novi hudi incidenti. Prisko je do spopadov med mandžurskimi in japonskimi stražami na eni ter ruskih obmejnimi stražami na drugi strani. Zaradi teh incidentov je nastal tudi resen diplomatski spor.

Glejti incident se je priprnil v bližini Mandžurije, kjer je po japonskih informacijah okrog 100 ruskih obmejnimi stražnikov vdrlo preko meje in se več ur zadrževalo na mandžurski strani. Razvili se je spopad, ki je trajal cele štiri ure. Nazadnje

so bili Rusi prisiljeni, da so se zaradi silne premoči Mandžurcev in Japoncev umaknili nazaj na rusko ozemlje. Na bojišču so puščili pet ubitih tovarishev.

Po ruskih informacijah so incidente izvrali japonski obmejni stražniki, ki so prvi vdrli na rusko ozemlje, na kar so jih pritožili Rusi zasledovati in so pri tem prekoračili mejo.

Mandžurska vlada je zaradi tega in ostalih incidentov postala v Moskvo energetično protest, istočasno pa je ruska vlada protestirala v Tokiju.

Pokojnina za angleške poslance

London, 3. febr. AA. Snodi je bila v parlamentu z 204 glasovi proti 103 sprejeta rezolucija, ki zahteva, da se osmuse za našne poslance pokojninski fond ne da bi se obremenili davnimi obvezniki. Pokojninski fond dobivali samo bivši člani, ki je bodo potrebiti. Vsak član parlamenta naj bi v pokojninski fond platil funt Sterling na mesec, pokojnina pa naj bi znašala 150 funtov Sterlingov za bivšega poslance in 75 funtov za vdovo. Chamberlain je v razpravi o tej rezoluciji dejal, da vlada sama ni zainteresirana pri zadevi, vendar pa smatra, da se boosta z ustanovitvijo pokojninskega fonda dvignila ugled in dostojevanje parlamenta.

Bruselj, 3. febr. AA. Tu bodo od 30. aprila do 14. maja vejlke mednarodne tekme v obliki festivala narodnih plesov.

Za tekme se je prijavilo že 16 narodov. Senator Borah nevarno obolel Washington, 3. febr. w. Senator Borah je hudo obolel zaradi hripe. Ker je že precej v letih in je lani prestal hujšo bolezzen, se boje za njegovo življenje ter so ga prepeljali zato v bolnišnico.

„Ne krizantema siromaka — bogastvo bogatega“

Počastitev spomina Ivana Cankarja in preslava
20 letnice slovenske drame

Ljubljana, 3. februarja

Kulturni prazniki, tako resnično notranje bogati po svojem pravem značaju, da vplivajo na človeka silo prave umetniške besede in neposredno neizumetnjenega slovenega razpoloženja — kakršnega smo doživeli včeraj v dramskem gledališču — so pri nas redki. Zunanje pompa je bilo malo, še manj kakor smo ga vajeni pri nas. in odkritja Cankarjevega spomenika in slavnostne akademije se niso niti udeležili vsi tisti zastopniki naše javnosti, ki bi jih na prireditvi pričakovali. Sicer so bile častno zastopane naše številne kulturne ustanove in oblasti, vendar je slovesnost včasnilo poseben značaj, da so se že udeležili mnogi predvsem po svoji kulturni vesti ter zavesti, a ne kot zastopniki, številni spozvalci Cankarjevega dela in aktivni udeleženci našega kulturnega življenja, zlasti pa ne smemo pozabiti mladine.

Kakor je vse tesno pri nas, je mnogo pretesna tudi veža dramskega gledališča, da nas je včeraj ob 11. simbolično spominjala naših tehnih razmer. Ob stenski niši z zagnjenim Cankarjevim kipom so se zbrali dostojanstveniki, za njimi so pa vse več napolnili po večini redni obiskovalci gledališča, ki so se pozneje udeležili akademije. Bansko upravo je zastopal podban dr. Majcen, mestno občino prof. S. Kranjc, Akademijo znanosti in umetnosti univerzitetna profesorja Nahtigl in Krek, vojaško divizijsko oblast pomočnik divizijskega generala Dušan Dodič, univerzo univ. prof. Fr. Kričič, Narodno galerijo dr. Fr. Windischer, Druslovo slovenskih književnikov prof. Fr. Koblar, Združenje jugosl. dramatikov avtorjev Momčilo Milošević iz Beograda, a zastopani so bili še gledališki igralci iz Zagreba in Maribora, medtem ko je srbski igralec zastopal Združenje gledaliških igralcev iz Ljubljane. Opazili smo še celo vrsto zastopnikov naših kulturnih društev s predsednikom Zveze kulturnih društev profesorjem Jeranom, predsednikom Slovenske matice dr. Lončarjem, zastopnikom Vodnikev družbe R. Pustoslemškom itd.

Slovesnost odkritja spomenika je bila v glavnem izpolnjena z govorom Otona Zupančiča, Cankarjev sodobnik in tovaris, je s svojo kleno besedo jasno in umetniško preprosto orisal Cankarja kot dramatika, ki se mu je gledališče z odkritjem spomenika skromno oddolžilo kot utemeljitelju slovenske drame. Dejaj je, da je bilo od Linharta do Cankarja naše pričevanje, kako bi shodili na deskah, ki pomenijo svet, le bolj poskušanje. Šele Cankar je kreko zajel probleme, ki so razgibali slovensko duševnost, šele on je z veliko etično resnobo zgrabil naše življenje in ga razgril pred nami živilih slikah, duhovitih prizorih in ostro začrtanih konfliktih. Kot gledališki človek se je govornik dotaknil vrednotenja Cankarjevih dram takoj; Med priznavanjem katerega koli Cankarjevega dela čutiš v gledališču kakor pred največjimi deli svetovne dramatike isto silno vznemirjenje, ki priča, kako se vsi od prvega do zadnjega zavedajo, da stopej pred pravno pomembno, za nas kaj važno nalogo. Vsak igralec si je v svesti, da se ne ukvarja samo s tehnično odrskimi in zgorjel umetniškimi vprašanji in skrbmi, temveč da lušči neko skrito jedro, ki oklepka dragocene vsebine, etiko velike pisateljske osebnosti. Siceri se čuti odgovornega za neko razodetje, ki mu ga je pesnik zaupal, in trepeče v svestem strahu, ali ga bo s svojo stvaritvijo res mogel sporočiti tistim, ki ga bodo gledali in poslušali.

Ob sklepu je dejal, da je Ivan Cankar najponosnejše dvignjeno glava na našem jugu, glava, ki se ni nikoli uklonila in ki jo je kipar sklonil v zamišljeno in modrost, ki je Cankarja po letih bojev in bičanja predahnih z ljubezno in odpuščanjem. Po teh besedah je padlo zagrinjalo s kipa,

ki mu je umetnik vduhni življenje in duha. Kipar Nikolaj Pernat se je poglobil ne le v Cankarjevo telesno, temveč tudi duševno podobo, zato je to njegovo delo tako globoko človeško in ne le — kiparsko.

Upravnik gledališča O. Zupančič je izročil spomenik v vravstvu banski upravi kot lastnici gledališča. V imenu banske uprave je spogovor podban dr. Majcen ter prevezel spomenik z besedami, da bansko upravo kot prosvetno instanco mora skrbeti ne le ohranitev minljivega, tvernega spomenika, temveč tudi, kar je umetnikov nemrten spomenik.

Cankarjevemu spomeniku so se poklonili še zastopniki društva, predvsem zastopnik Združenja jug. dram. avtor. Momčilo Milošević, ki je naglasil, da Cankar ni zgolj slovenski pisatelj, temveč jugoslovanski, in v veliki meri je Cankarjeva zasluga, da naša kultura ni le krizantema siromaka, temveč bogastvo bogatega. V imenu mariborskoga gledališča je govoril njegov upravnik dr. Brencič; mariborsko gledališče goji Cankarjev kult, ker se zavedajo, da Cankarjevo delo nudi temelje za razvoj slovenske dramske umetnosti. Polozil je tudi ob spomeniku venec. Zagrebško gledališče igralce je zastopal Cyril Rakuša, ki je tudi polozil venec ob spomeniku ter naglašal potrebu našega gledališča za druga gledališča v državi, češ da so iz njega izšli nesteti igralci, ki zdaj delujejo ali so delovali po vsej državi. V imenu mariborskih gledaliških igralcev se je poklonila Cankarjevemu spomeniku ga. Zakrajškova, v imenu ljubljanskih in beograjskih pa L. Drenovec.

Po kratkem presledku se je začela v gledališču akademija, ki je sama na sebi zaslužila, da bi bilo gledališče še bolj polno.

Slavnostni govor je imel kot predsednik Društva slovenskih književnikov (akademijo so pripredili Narodno gledališče. Društvo slov. književnikov in Slovenski PEN-klub) prof. Fr. Koblar. Govor je bogat globokih misli in iskrenih, živih besed o Cankarju kot človeku in umetniku in, kar se zdi posebna odlika, je govornik zelo posrečeno označil dobo, ki je v nji Cankar živel in mu ni bila pravčina, pa tudi dandanašnje čase ter njegovega duha, ko ima svetležezno podobo brez duše in ko se je našilje sparilo z razumom, da se je iz te nečiste zveze rodil čas, ki je tako sovražen človečnosti in samostojno razmisljalocemo, tvornemu človeku. Govornik je z nepošredno, iskreno besedo obsojal dandanašnje razmere ter pokazal tudi, kako še vedno napacno ocentujemo Cankaria — po političnih, nazorovih itd. pogledih na njegovo delo, da bi si utrdili svoje prepričanje ter triumfitali pred nasprotniki, ne presojamo na njem zaradi njegove umetniške in človečnostne vrednosti. — Tako iskrene besede in stvarne sodbe slišimo pri nas le redko. Sploh je pa iz prof. Kolbarjevih besed dihal duh plemenite človečnosti, ki prihaja dandanes tako redko do izraza.

Kakor slavnostni govor so tudi recitacije napravile zelo globok vtis. Lepota Cankarjeve besede, njena globina z lepoto misli in plemenito bolečino pride do polnega izraza le pri tako doživljeni reprodukciji. Ne, tega bogastva in lepote Cankarjeve besede še nismo izmerili in ocenili. Recitirali so Slavko Jan, Ciril Debevec, M. Šaričev in Ivan Levar. Vsak je izbral snov, ki mu najbolj leži: Jan lirične, Debevec meditative, Levar dramatično borbo hlapca Jerejeja pred sodnijo za pravico in Šaričev odlok iz Grešnika Lenarta, ki učinkuje tako mogočno cankarjevsko s tisto človeško globoko žalostjo in s sanjskimi slutnjami življenjske tragedije. Vse te recitacije so bile pravo doživetje in ob njih smo zopet živo občutili, da je Cankarjeva beseda nesmrtna, aktualna, če hočete, a ne le nadaljevanje, ker se bodo te vršile v razpisanim obsegom v prav kratkem roku, čim bi to omogočile ugodne snežne prilike.

Wagnerjev »Lohengrin« zopet na našem odru
Nova uprizoritev velike romantične opere je prinesla močan uspeh vsemu osebju naše drame

Ljubljana, 3. februarja

Le prijetljivi, ki umetniku ljubijo, so sposobni, da ga razumejo,« je dejal veliki, nezmrtni skladatelj R. Wagner vsplošno, a predvsem o sebi in svojih delih. V ljubljanski slovenski operi nahaja Wagner dovolj prijetljiv, »ki njegove umetnosti ljubijo, razumejo in spoštujejo, še tudi z letom 19. januarja je muško natanko striedel let, odkar je bil Wagnerjev »Lohengrin« prvič uprizorjen na našem odru. Vračal se je tja vedno iznova in vselej je bil za njegove prijetljive velik dogodek, kadarkoli smo slišali novega Lohengrina ali Tannhäuserja ali Blondenega Holandca, Valkirio ali Parsivala. Uprizoritev Wagnerjeve operе na slovenski sceni je vselej pomenila velik zagonskič opernega osebje navzgor in skoraj vselej tudi resničen, kvaliteten, spoznavanje in priznanje vzbujujoč vzpon.

Taki zagor in spon, na katera se je pravljala dolgo, resno in z naporenem vseh sil, je pokazala naša opera tudi 1. t. m. saj smo po zaslugu dirigenta dr. Danila Švarce in režisera Rob. Primožiča, pa tudi scenografa ing. Franza in končno neimenovanega garderoberja dobili tako lepo in za naše operno osebje častno uprizoritev »Lohengrina«, da so si zaslužili naše polno priznanje.

Samo kdor poza ogromne težkoce okoli tudi uprizoritev in velikanski trud vseh faktorjev v naših razmerah in z našimi sredstvi, lahko pravilno sodi tudi uspeh. Jaz, ki sem stal ob zibelji prve uprizoritev Lohengrina sredi januarja 1899. in nisem izgnutil s kritičnega motenja vseh naših nadaljnjejših uprizoritev, moram zato izraziti v prvi vrsti dr. Švarci za njegovo vzugledno delo in neoporečno znagovit uspeh prav iskreno zahvalo. Uprizoritev je v novi scenični obliki in po svoji odlični praviljenosti pokazala najvišjo umetnost v gledališču: z najmanjšimi in najšibkimi sredstvi dosegla najvetri in načelo rezultat. Lahko je uprizorjati Lohengrina

in njegova viliha sta bila duet v spalmici in povest o Graku. Tu je pokazal najlepše, da se razvija v pevca s čutom za lepoto, sreč in dušo. Pevski, igralski in zumanjski ugodno ter veskoksi simpatično podajanje ogromne partije se je toraj Francel v celoti obnenio prav častno ter je zeljanje polno zlagalno prizanje. Posetno počivalo si je pridobi za svoje vaglebitno izgovarjanje besedila.

Vidalijeva je bila nečesa, zumanja poeticna Eliza, v igri in vsem nastopanjem naravno odarjena, pevski znagovita, v pojedanju partije topla, glasovno polno ustrezljiva. Kajpada se mora mlada pevka lepega, sodnega organa v svoji veliki, težki, glasovno naporni vlogi se ustaliti. Karol Francel je bila v spalmici na višku. V celoti je ustvarila Elizo, ki ni le zadovoljiva, temveč iskreno navduševala, saj je stata pred vsemi.

Naravnost izvrsten Telramund je bil bariton Janko, načrni umetnik, igralec velike kreativnosti in pevec zmerom toploga inteligentnega izražanja. Moško igračo v rokah demonske žene čeprav hkrati junaka je posrečil z vso tragično in blistveno pripomogel predstavi do uspeha.

Otruda, zenski demon, je bila M. Kogejeva, pevka na višku svetje tvorvenosti, ki podaja partijo z močno dramatičnostjo in na rampo. Vzklikalni smo tudi dr. Švarci, a bi bili tudi Primožič, ki pa je skromno ostal za odrom. Fr. G.

sloku nezukrotne častihlepnosti in maštevalnosti ter postavila ob svojo Ameriko novo Ortrudo čisto Wagnerovo veličino.

Kralj Henrik je partija izrednih višin in globin ter pisana za prav izreden glas moderna probognosti. Branijo se je veli basasti, slasti belcantisti lirilne custvenosti. Jul. Betetto je storil zanjo vse, kar zmore na njegova pevска umetnost in glasovna prednost ter bil seveda igralski odličen kakor vselej. S svojo vokalizacijo prednjaj vsem.

Kičar je bil mladi M. Dolinar, ki je težko malo izvršil točno in v celotu prav zadovoljivo, saj ima glas, ki obeta najbolj razvoj. Okretnost v kretanjih si pa je vse pridobil.

Posebno priznanje gre še kvartetu rogov, ki so bili v izvršni čisti in točni ter kvartetu pažev, ki je zapel in nastopal brez spodrite.

Orkester in zborom sem že priznal, da so storili svojo nalogo z vmeno in skor preko svoje moči. Rečislico bi si želeli v 2. silki in spalmici glede izprevodov včetkom kompaktnosti, da izostane vtič razdrobljenosti.

V vsem je bila občutna mojstrska reziljska razgledanost in največja trudojubnost Rob. Primožič ter veliki okus in stilski poglobljenost ing. Franca. Tako smo doživeli predstavo, ki je publike sprejela z enodušno zahvalo in vztrajala polno zadovoljno do zaključka, pet minut pred polnočjo. Bilo je mnogo cvetja in klicanja na rampo. Vzklikalni smo tudi dr. Švarci, a bi bili tudi Primožič, ki pa je skromno ostal za odrom. Fr. G.

Danes

Njen prvi ples

Predstave ob 16.,
19. in 21. ur
KINO UNION
Telefon 22-21

Marie Bell — Harry Baur — Fernadel — Richard Willm — Francoise Rosay

Uredba o zavarovanju obrtnikov

Obrtniško društvo je priredilo o tem važnem vprašanju dobro obiskano predavanje

Ljubljana, 3. februarja

Obrtniško društvo v Ljubljani je v svetu lažjega tolmačenja uredbe o zavarovanju obrtništva, ki jo je nedolgo tega dne dostavilo ministrstvo trgovine in industrije vsem zbornicam in zdrženjem v pretres, priredilo 31. januarja ob osmih zvečer v salonu restavracije hotela Strukelj informativno predavanje. Društvo je izvedlo, da se mora tako socialno zavarovanje izvesti povsem avtonomno in da mora za naše prilike biti več pokojniških zavodov. Odločno so vsi proti ustanovi, kjer bi se ponavljali novi osrednji uradi. Med drugimi je padel tudi predlog, naj pokrene Zbornica akcijo v tem pogledu, da se bo istočasno z uzočenjem uredbe o zavarovanju obrtnikov izdala tudi novela o pobiranju šušmarstva in se tako afirmira eksistencna sposobnost obrtnika.

Po kontinui predavanju se je razvila živahnata debata, katere so se udeležili gg. Rožič, Lipnik, Košak, Perdan, Kunstler. G. predsednik je na razna vprašanja dajal se podrobnejšo pojasnila. Iz vse debate pa je kot vodilna misel izvedeno načelo, da se mora tako socialno zavarovanje izvesti povsem avtonomno in da mora za naše prilike biti več pokojniških zavodov. Odločno so vsi proti ustanovi, kjer bi se ponavljali novi osrednji uradi. Med drugimi je padel tudi predlog, naj pokrene Zbornica akcijo v tem pogledu, da se bo istočasno z uzočenjem uredbe o zavarovanju obrtnikov izdala tudi novela o pobiranju šušmarstva in se tako afirmira eksistencna sposobnost obrtnika.

Upstelo predavanje in lep večer se je zaključil ob pol 11. uri. Obrtniško društvo namerava prirediti 14. t. m. prav tako ob 8. uri zvečer v salonu hotela Strukelj drugo predavanje o poklicnih posvetovalnicah. Predaval bo strokovnjak Vogel 1540 m: —6, sončno, 180 cm snega, pršič

Gorjuše 1000 m: —5, delno oblačno, 60 cm snega, pršič

Radojilica: —4, sončno, 6 cm snega, osrenjen;

Dom na Komni 1520 m: —8, sončno, 185 cm snega, na senčni strani pršič, na sončni osrenjen.

Rimski vrelec, 530 m: —6, oblačno, 17 cm snega, pršič

Koča na Mrzliči 1119 m: —8, sončno, 30 cm snega, pršič

nekaj vijakov, kar je tudi nedvomno nekje ukradel.

V družino znanega tapetniškega mojstra na Sv. Petra cesti je še v začetku januarja prišla v službo 27-letna Marija Kovač z Dobrove pri Ljubljani. Ker je imela po selasku knjižico v redu, delodajalka seveda ni mogla slutiti, da je nova služkinja nevarna tatica, ki se je še pred meseci vrnila iz ženske kaznilnice in Begunjah, kjer pa se ni poboljšala. Pred dobrim tednom je gospodinja za hip pozabila ključe od blagajne na mizi, ki jih je za njenim hrbtom barb tom prigrabil. Kovača, odpela blagajno in staliča v žep več zlatih ur, verižic, več drugih dragocenosti in pa bankovec za 1000 din. Pobrala je skupaj za 15.000 din plena. Po tativni je tatica položila klopo na želeni dan in opazila tativno, ki je tudi takoj prijavila. Spočetka je iskalna vrimila drugod, a se je tatica izdelala sama, ker je nekaj zlatnine zastavila, nekaj pa je poskušala razprodati. Ko je Kovacova zaslužila, da so ji prisli na sled, le preostalo zlatnino vrgla v kanal na dvořišču, kjer so jo končno po dolgem iskanju le našli, tatico pa zaprla.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Petek, 3. februarja katoličani:

NAVDUŠENJE ZA FILM

ROBIN HOOD

vedno bolj naravnata. Film, katerga si ogledajo po dva-, trikrat in še večkrat.
Dosedaj edinstven slujaj v kinematografiji. Publike še vedno aplaudira.
KINO Matica 21-24

Danes ob 16., 19. in 21. ur!

DNEVNE VESTI

Pavšalni davek malih obrtnikov. Oddelek za davke finančnega ministrstva je izdal priznanje o odmeri povratnega daveka, ki ga plačujejo malii obrtniki. Po tem priznanju finančnega ministrstva se za prihodnje leto ne bo vrnila ponovna odmera daveka za male obrtnike, temveč bo večji prejšnji pavšalni davek, če tudi bi se bili pri teh obrtnikih izvršile kakšne izjemne glede zaposlitve pomočnikov, ker se take spremembe ne morejo smatrati kot bistvene spremembe njihovih dohodka. Ostalim malim obrtnikom pa, ki ne izpolnjuje več pogojev za pavšalno obdobjenje, se bo za 1939 izvršila nova odmera dohodka. Ti davčni obvezanci so dolžni v splošnem roku prijaviti dohodkov v smislu razpisja oddeleka za davke finančnega ministrstva z dne 26. januarja tega leta. Za nje bo davčna uprava sestavila predlog ter ga dala v oceno davčnemu odboru.

Naša sekcija v uniji sanatorijev in privavnih zdravilišč organizira nemško sekcijo federacije v Baden-Badenu. Kongres bo od 25. do 28. aprila. Na njem bo definitivno sprejeta v Uniji jugoslovenska sekcija, ki je bila doslej samo začasno zapopana v izvršnem odboru z enim delegatom.

JUTRI
Vel. gasilski ples
V KRAJNU
Noviteta:

»Mala TOMBOLA«
L dobitek
PHILIPS-RADIO

Novi šef deviznega oddelka Narodne banke. Po smrti Žike Petrovića je bilo mesto šef deviznega oddelka Narodne banke prazno. Na to mesto je zdaj imenovan bivši šef istega oddelka, zdaj ravnatelj Izvozne banke K. Lubisavljević.

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov odgovorene. Z odlokom ministrstva socialne politike in narodnega zdravja so odgovorene volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, spadajočih pod zakon o zaščiti delavcev. Volitve bodo v maju.

Palestinska trgovska delegacija v Jugoslaviji. V Jugoslavijo je prispevala trgovska delegacija iz Palestine, da prouči možnost povečanja izvoza iz Jugoslavije v Palestino. V delegaciji sta podpredsednik Palestinske zveze industrijev in Hochfeld in ravnatelj družbe Rassco dr. Förder.

Z ustanovitev vsedržavne turistične zveze s sedežem v Zagrebu. V Dubrovniku je bila včeraj seja delovnega odbora Zveze za pospeševanje turizma na Jadranu. V sredo se je obrazovalo vprašanje hotelov. Tajnih sušaških turistične zveze Vrignanin je predlagal, naj bi se ustanovila vsedržavna turistična zveza, ki naj bi imela svoj sedež v Zagrebu kot centru turizma v naši državi.

KINO SLOGA, tel. 27-30
Samo še danes ob 16., 19. in 21. ur!
SHIRLEY TEMPLE
OTROK IZ PREDMESTJA

Poločna vozinja za udeležence Smučarskega prvenstva na Pohorju. Primož ministrstvo je dovolilo poločno vozino udeležencem odnosno obiskovalcem smučarskega prvenstva, ki bo 4. in 5. t. m. na Pohorju. Vozina olajšava velja za odvod od 2. do 5. in za povratek od 4. do 7. t. m.

Borza dela v Ljubljani išče: strojnike za Dieselski motor, strokovnjaka za gradnjo jezov in milnov, 15 železostrošarjev za zaposlitev v Kragujevcu, 25 kjudavničarjev orodničarjev prav tako za Kragujevac, tapetnika, hiapca, 2 kovinostragarja, 2 kovača za ladjiška rebara (Beograd), 2 kovača za ladjiške plošče (Beograd) in 25 elektrovaralcev (Beograd).

Razpisana služba banovinskega ceistarja. Banska uprava razpisuje pri okrajnem cestnem odboru v Črnomlju službeno mesto banovinskega ceistarja in sicer za pravo na banovinski cesti II-167 Brezovica-Predgrad-Stari trg-Vinica-Preloka do 4.000 do km 9.736 in na banovinski cesti II-168 Stari trg-Tantagora-zveza z banovinsko cesto št. I-11. od km 8.500 do km 10.685. Prošnje je treba vložiti do 15. februarja pri okrajnem cestnem odboru v Črnomlju.

Kožo Vam varujem ta! Zato se Vam ni treba haliči načelščena vremena. Če ste si npravil namazali kožo z Niveo. Zakaj sam Nivea vsekakor Eucerit. Edino okranjevalno sredstvo za kožo.

Jugoslovenske železnice v silki, številki in besedi. Oblastni odbor Udrženja narodnih železničarjev in brodarjev Ljubljana je izdal in založil brošuro pod naslovom »Jugoslovenske železnice v silki, številki in besedi. Razprava vsebuje važne podatke o železniškem prometu, obsegajo 30 strani in 1 kartogram, ter stane din 10.—Naroča se pri Oblastnem odboru UJIN 2, Ljubljana, Masarykova cesta 14-1.

Podaljšanje jugoslovenske grške trgovinske pogodbe. Dosežen je sporazum med jugoslovensko in grško vlado, da se podaljša še za tri mesece dosedanja trgovinske pogodbe med obema državama. S tem je zastopnikom obeh držav omogočeno proučevanje vseh vprašanj, ki se bodo obravnavala na pogajanjih za novo trgovinsko pogodbo.

Novi ravnatelj podružnice »Putnika« v Berlinu. V kratkem bo baje imenovan za ravnatelja podružnice Putnika v Hamburgu Leo Potočnik. Potočnik je zadnja leta mnogo storil za propagando Jugoslavije v Nemčiji. Lani je organiziral vstopnična potovanja skupin »Kraft durch Freude« na naši morje, za letosnjo sezono pa pripravlja še več takih izletov. V podružnici Putnika v Berlinu je nastal zadnje čase zastoj in bila je celo nevernost, da bi moral podružnico likvidirati.

Vinogradniški kongres. Napovedan je državni kongres vinogradnikov, sadjarjev in vinskih trgovcev, ki bo prirejen 10. in 12. marca v Vršcu. Udeležili se ga bodo tudi številni slovenski vinogradniki in sadjarji. Kongres bo združen z veliko razstavo banatskih vin in vinogradniških potrebščin. Dovoljeno je polovična voznina.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo stanovitno, nekoliko oblačno vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Dubrovniku 11, v Kumboru 10, v Splitu 9, na Rabu 6, v Zagrebu, Sarajevu in Višnji 4, v Ljubljani 3,6, v Mariboru 2,6, v Beogradu 1. Dan je kazal barometer v Ljubljani 772,8, temperatura je znašala -0,8.

Krvava tragedija. V sredo zvečer se je odigrala blizu Stenjevca pri Zagrebu krvava tragedija. Kemik in drogerist Gjuro Lukavčički je ustrežil graditelja Ivana Gašparoviča, ker je bil prepričan, da je zakrivil njegovo zakonsko nesrečo. Vracala sta se v vlakom iz Zagreba proti Stenjevcu slučajno oba v istem kupeju. Čim je drogerist zagledal Gašparoviča je prebledel, vendar se je pa premagal. Med vožnjo sta se celo pogovarjala. Toda razmerje med njima je bilo čimdalje bolj napeto. V Stenjevcu sta izstopila in bližu kolodvora se je odigrala tragedija. Lukavčički je trikrat strejal na Gašparoviča, potem je pa odšel v noč, češ da se gre prijaviti oblastem. Gašparovič je kmalu izidbil. Lukavčički se ni prijavil državnemu tožilstvu in ker so se bali, da bi se utegnili vrnilti ter obračunati še s svojo zeno, so jih orožniki zastražili.

Dva potepuhna skočila v Savo. V sredo so kvartali blizu Zagreba potepuhni Vitomir Gojković, Rudolf Solar, Ivan Pešlar in Milan Gjurinčić. Igrali so s kmeti, seveda tako, da so sami vedno dobivali, kmetje pa izgubljali. Slednji so kmetje spoznali njihove sioperije in hoteli so potepuhne premilati. Ubrali so jo za njimi. Pešlar in Gjurinčić sta se nekako rešila, Gojković in Solar sta pa skočila v Savo, da bi jo preplavala, pa sta utonila.

Iz Ljubljane

—lj Po krasnem prazniku se je vreme skujalo. Včeraj smo imeli najlepše vreme, ki so ga dobro izrabili izletniki in smučarji, meščani, ki so pa ostali doma, so bili tudi vsi na nogah ter so uživali solnočno vreme v Tivoliju ter solnični periferiji. Na Rožničku je bilo včeraj popoldne toliko ljudi kakor ob žegnanju, solnce je pa gredlo kakor prve pomladne dni. — Ponodi se je pooblačilo in zacetlo je dišati po snegu. Poznavalcu vremena nam napoveduje sneg, čeprav so se letos že večkrat usteli.

—lj Na ribjem trgu danes ni bil posebno živahen promet, kar je najbrž treba pripisati včerajšnjemu prazniku, saj je po praznikih in nedeljah vsej manj živahnego na trgu. Naprodaj so bile cenejše in tudi boljše rabe. Najcenejše so bile sardelice, in sicer po 12 din kg. Po 24 din so prodajali skuse, ciple in pasare, po 32 os, ličice in tuna, po 28 hobotnice, po 36 tričije in po 40 lubina. Rečnih rib ni bilo posebno mnogo; prodajali so jih pa neprsenjenih cenah.

—lj »Vzgoja odraslih na Angleškem« je naslov predavanja, ki ga prirede Pedagoško društvo v Ljubljani na pondeljek. Predaval bo dr. Vinko Brumen, mladi slovenski pedagog, ki je vse lansko leto študiral vzgojstvo v Angliji. Predavanje se bo vršilo v pondeljek 8. t. m. ob 18. uri

zvečer. Vsi, ki se zanimajo za aktualno predavanje vabljeni. Vstop prost.

—lj Koncert Lajovicov skladb v proslavo njegove 60letnice bo v pondeljek 6. t. m. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Lajovic je prvi najodličnejši representant slovenske glasbe, ki jo je obogatil z najrazličnejšimi deli trajne umetnosti, nizake vrednosti. Slovenski glasbeni skladatelj v Ljubljani zelo mnogo. Njegova simfonična dela so v zadnjem času vedno bolj uvajavljajoča tudi v tujini, kjer jih izvajajo prvovrstni orkestri. Še ta mesec bo na Dunaju koncert jugoslovenske glasbe kot reprezentativni koncert in otvoril ga Lajovicovo delo Caprice za veliki orkester. Zato opozarjam na skromno potestitve najodličnejšega slovenskega skladatelja v Ljubljani prihodnjem pondeljku. Predprodaja v knjižarni Glasbene Matice.

—lj Tragedija »Grohar« v Ljubljani. V petek 10. februarja nastopi v franciškanski dvorani Mrakovska igralna skupina. Upozorila bo tragedijo: »Grohar«, katere uprizorjanje je cenzurna oblast pred kraljim zoper dovolila. Delo je zredil avtor Ivan Mirak sam, ki igra tudi dve glavni vlogi, in sicer slikar Groharja in njegovega antipoda cesarskega svetnika Vrbnika. Za predstavo že zdaj vladata živahnina zanimalje.

—lj Sentjančki ponove v soboto 4. t. m. ob 20.15 in v nedeljo 5. t. m. ob 15.15 kot popočansko predstavo Haškovega »Dobrega vojaka Švejka«. Igra je dosegla pri vseh dosedanjih uprizoritvah izreden uspeh in so bile vse predstave razprodane. V nedeljo 5. t. m. ob 20.15 pa se ponovijo izvrstna komedija »Peč«. Kupite vstopnice v predprodaji.

—lj Državno za pravno filozofijo in sociologijo in Filozofske društvo v Ljubljani predstavita v soboto 4. februarja t. j. 1. ob 18. uri v predavalnici mineraloga in mineralnega inženirja predavača dr. Nikolaja Vučića iz Beograda. V temu predavanju so vabljeni vsi, ki se zanimajo.

—lj Strossmarjev proslava v Šiški. Sokolsko društvo Ljubljana-Šiška predstavi drevi ob 20. v svojem domu Strossmarjevega proslava. Na sprednu so deklamacije, pevske in koncertne točke, ki jih izvajajo: gospa s Kristina Varlova, član Ljubljanske opere br. Mirko Dolničar, br. Božo Grošelj br. Albin Lajovic in drugi. Ta imena jamčijo za dobro izvedbo proslave, h kateri so vabljeni vsi pripadniki in prijatelji sokolstva.

—lj Parva kopal Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti št. 20 je odprta za moške vsak tork in sobotu, za ženske pa vsako sredo od 14. do 18. ure. Enkratna kopal s perlom stane din 12. 46-n.

—lj Gospod, ki je v sredo na Taboru pomoloma zamenjal sunku na jo, vrne v trgovino Mikla. Mestni trg 15 ali v drugega.

—lj Pododbor društva »Kneginja Zorka« sporoča vsem svojim členjem, da se vrste članskih sestankov vsak 1. petek v mesecu ob 17. v damske sobi kavarne »Emone«, kjer dober gge. članice vse in,

formacije o društvenem delu, dajejo svoje naslove in stopajo z upravo v čajne stike. Opozorjam, da je prav danes 1. februar, petek in da imamo prav danes zanimivo sporotilo. Izkreno vabimo! Odbor.

—lj Vseko do govorje zgodovoj, če poseti predpustno zavaro v nedeljo 5. t. m. v Stepanji vasi v Sokolskem domu.

—lj Dva včema. Predvčerajšnjem ponoči je bilo vložljeno v drvarnico na Tyrševi cesti 17, iz katere je tat odnesel več ste-

klenic vina in žganja, nekaj krompirja in več praznih steklenic v skupni vrednosti 600 din. Iste noč je bilo vložljeno tudi v gostilno Antonu Duće v Šajmerjevi ulici, kjer je ukradel tat več mesa, preden skladkorja, pletenko košar in aktovko, v skupni vrednosti 400 din.

—lj Najdeno kolo. V nekem parku v mestu je bilo oni dan najdeno dobro ohranjeno, rdeče pleskano kolo, ki ga dobi lastnik nazaj na stražnici 1.

Samomor slovečega beograjskega zdravnika

Tudi v Sloveniji znani dr. Vasa Savić je šel v smrt skupaj s svojo asistentko dr. Marijo Kučero

Beograd, 3. februarja 1938. Beograjsko javnost je silno vzemirila nedenadna smrt slovečega specjalista za tuberkulozo dr. Vase Savića. V noči od sreda na četrtek je skočil z okna Štirinadstropne poslopja v Birčinčanu ulici v Beogradu. Razlogi samomora niso znani, zato je ne nadnada smrt odličnega strokovnjaka, kakršnih potrebujejo zlasti pri nas mnogo, vzbudila še posebno senzacijo.

Pokojni je bil zadnje dni silno potrit. Od tistega dne, ko so se pokazali znaki duševne depresije, je bila njegova asistentka vedno pri njem. Vse kaže, da je ona najbolje poznala svojega učitelja in da je situacija, kaj bi se utegnilo zgoditi. Ljudje, ki so poznali njeno, so pa opažali tudi na njej znake globoke duševne potrošnosti. Hrepnenje po znanju in globoka ljubezen do ljudi sta jo vezala na dr. Savića. Zdela se je, da sluti tragediji in ni se hotela truditi, da bi jo preprečila. Nasprotno bila je odločena končati s življem na isti način, kakor njen učitelj.

Na Bogojavljenje 19. januarja je bil pri dr. Saviću neki beograjski trgovec in dr. Savić mu je potožil, da ne more več živeti. Trgovec mu je svetoval, naj odloči svoje mesto in se posveti privaten praksi. Dr. Savić mu je odgovoril, da tega ne more storiti, ker nikoli ni delal za denar in ker tu ni nima sredstev, da bi pričel privatno praksu.

Bilo je točno pol dveh ponoči, ko je bilo po učnikih že zelo malo ljudi. Naenkrat je zaslišal orožnik nekaj metrov pred seboj močan udarec ob pločnik. Skočil je in našel na tleh mitvega človeka. Ležal je na hrbtni v mlaki krvi. Kraj njega je ležala copata. Orožnik je dvignil glavo, da bi pogledal, od kod je neznane padel, toda v naslednjem trenutku se je poginal skozi okno še ena postava in začula sta se dva presulinjiva krika in že je ležalo kraj prvega še drugo truplo. Orožnik je běžal pozornil v hiši, pred katero sta ležala mrljice in prihitel je upravitelj, ki je takoj spoznal dr. Savića in njegovo asistentko dr. Marijo Kučero.

Hkrati z njim je izvršila samomor tudi njegova asistentka dr. Marija Kučero. Tuji njen korak v smrt je prav tako zagoten, takor, kakor Savićev. Dr. Kučera je bila zvezda Savićeve sodelavke in ko se je preselil iz Topolšice v Beograd, ga je spremljala na novo službeno mesto. Rodila se je 1899. v Zagrebu kot hčerka znanega fizika in astronoma. Studirala je na Dunaju in v Parizu.

MALI OGGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave

Mladina, ki je zabredla na kriva pota

Prese netljive številke o mladoletnikih, ki so gojenci Zavoda za vzgajanje in poboljšanje v Ljubljani

Ljubljana, 3. februarja

Mladina, pravimo, je most v bodočnosti. Kulturni narodi ji posvečajo vso pozornost. V nekaterih izmed narodov si je vodilna plast pravilo dočela monopol na telesno in duhovno oblikovanje narača. Tudi mi se zanimamo za svojo mladino, številne institucije, šole, zasebna društva in državni zavodi na ta ali oni način supravljači mladi rod, toda žal pač vsak po svoje. Človek ima vtiček, da tudi v tem problemu maščmo luknje in krampe, enotnega, smotrrega za daljšo dobo preračuna dela pa v tem pogledu pri nas ni.

Za vse, ki jim je mladina pri srcu, ker vedo, da od nje zavisi naša usoda v bodočnosti, so bile kriminalne statistike za preteklo leto gotovo veliko presenečenje. Po statistiki slovenskih sodnih je dokazano, da narača število prestopkov in zločinov, ki so jih razkrivili mlajši obtoženci, med njimi pa je razmeroma veliko število mlajših in starejših mladoletnikov (starh od 14. do 21. let).

NAJVEČ IZ VINO RODNIH KRAJEV

V posloju ljubljanskojetniške je Zavod za vzgajanje in poboljšanje mladoletnikov. V zrcalu številk o življenju v zavodu, ki je njegov pedagoški vodja g. Vojko Jagodčič, se nam pokažejo zanimiva dejstva iz področja mlad ne kriminalitete.

Dne 1. januarja letos je bilo v zavodu 49 gojencev. Tega dne je imel zavod v evidenci 28 gojencev, ki so bili v teku lanskega leta odpuščeni pogojno, ker so se v zavodu dobro vedi. V zavodu za vzgajanje je bilo 23 gojencev, v zavodu za poboljševanje pa 26 gojencev. Po starosti je bilo 26 starh od 14 do 17 let, 23 pa od 17 do 21 let. Po veri je bilo rimokatolikov 48, pravoslavne vere je bil samo en gojenc. Zakonskih je bilo 30 gojencev, 19 pa nezakonskih. Število nezakonskih gojencev je torej razmeroma visoko. Tudi te številke dokazujejo potrebo po reformi naše zakonodaje, ki določa pravni odnos nezakonskih otrok. Potreben nam je celo poseben zakon, ki bi ščitil nezakonske otroke in s tem v zvezi je potrebna tudi reforma kazenskega zakonika, v katerem so nezakonski otroci manj zaščiteni kot zakonski otroci. Glede na razmerje med rojstvom v zakonu in izven zakona je število nezakonskih mladoletnikov, ki začelo na pot zločina, brez dvoma dovolj močan argument za vse prej naštete potrebe reforme.

Po sodiščih, kamor so gojenci pristojni, jih je bilo iz Beograda 1, iz Sarajeva 1, iz Gospača 1, iz Slavonske Požege 1, iz Celja 13, iz Maribora 10, iz Ljubljane 8 iz Novega mesta 4, iz Murske Sobote 2, iz Radovane 1, iz Vranskega 2, iz Radovljice 2, iz Kamnika 2 in iz Radč 1. Največ gojencev je bilo 17 let. Po starosti je bilo v zavodu 28 gojencev, ki so bili v teku lanskega leta odpuščeni pogojno, ker so se v zavodu dobro vedi. V zavodu za vzgajanje je bilo 23 gojencev, v zavodu za poboljševanje pa 26 gojencev. Po starosti je bilo 26 starh od 14 do 17 let, 23 pa od 17 do 21 let. Po veri je bilo rimokatolikov 48, pravoslavne vere je bil samo en gojenc. Zakonskih je bilo 30 gojencev, 19 pa nezakonskih. Število nezakonskih gojencev je torej razmeroma visoko. Tudi te številke dokazujejo potrebo po reformi naše zakonodaje, ki določa pravni odnos nezakonskih otrok. Potreben nam je celo poseben zakon, ki bi ščitil nezakonske otroke in s tem v zvezi je potrebna tudi reforma kazenskega zakonika, v katerem so nezakonski otroci manj zaščiteni kot zakonski otroci. Glede na razmerje med rojstvom v zakonu in izven zakona je število nezakonskih mladoletnikov, ki začelo na pot zločina, brez dvoma dovolj močan argument za vse prej naštete potrebe reforme.

NAJVEČ TATOV IN RAZBOJNIKOV

Glede na kazniva dejanja, ki so jih gojenci zagrešili in bili zaradi tega od sodišča poslani v vzgajanje ali poboljševanje, so številke tudi presenečljive. Dva izmed gojencev sta prisila v zavod zaradi udeležbe pri umoru, 24 jih je kradlo in vlamljalo. 3 se so potepali, 3 so prizadevali drugim telesne poškodbe v pretepu 12 jih je izvršilo ali sodelovalo pri razbojniških napadih. 3 so izvršili posilstvo.

Največ je med njimi torej tatov, vložilcev in razbojninkov kar je značilno. Mladi ljudje so to, ki jih starši iz kakršnegakoli vzroka niso napotili v pošteno življenje s pripravo v poklicu, mladi ljudje, ki so zasišli v slabu družbu in spoznali, da nikoli niso potrebovali služiti kruhu ob potu svojega obraza. Brž ko jim je uspela prva tatvina, so uvideli, da je nepošteno življenje na račun drugih mnogo lažje kot garanje pri moštru. Mladi ljudje so to, ki jim tudi družba ni pomagala da bi prišli na pravo pot, potem ko so prišli začeli.

12 razbojnnikov je bilo med gojencami! S slovo so polstali tudi lastnine. V teh primerih je brez dvoma izvršena pogubna vpliv slike, četrti etapa kriminalne literaturine v kriminalnih filmov na živo in podjetno fantazijo mladine.

Kaj so starši gojencev, ki so prišli v zavod? Dva sta bila s nova državnimi držankov, 17 jih je bilo iz delavskih družin, 22 pa iz družin malih kmetov, bajtarjev. Osem gojencev ni moglo navesti, kakšen poklic imajo starši. To so tisti, ki značijo, ki nimajo nobenega poklica, večni potepuhi, ki hujijo iz kraja v kraj, ki so kakor ptice pod nebom, ki ne sejejo in ne zanjo, pa vendar žive.

NAJRAJE SE UCE MIZARSKE OBRETI

V zavodu se morajo gojenci izčuti v kački obrti. Pri izbr. obretu vodstvo upošteva posebna gojenceva nagodbena in veselje, pa tudi praktičen pomen učenja. V mizarskih delavnicah je bilo zaposlenih 21 gojencev, v knj. goveznic 4, v čevljarni 9, v krojalcic 8, za ključavnarsko obrt so odločili strje, za pekarško obrt pa trije. Najraje se gojenci poprimejo mizarskega dela. Kar se nauče v dobi bivanja v zavodu v tej obrti, jim pride vedno prav, posebno če isčejo pozneje delo na kmetij. Laže ga dobre, ako se izkaže, da se spoznajo tudi na mizarsku.

Glede na pokrajine je bilo največ gojencev seveda iz dravskih banovine, in sicer 4, 3 so bili iz savske banovine, 1 iz vrbske in 1 iz Beograda.

Dne 1. januarja 1938 je bilo v zavodu 40 gojencev, v teku lanskega leta ji je prišlo v zavod 36 odpuščenih pa je bilo tekem lanskega leta 27. Za sprejem v zavod jih čaka zdaj osem. Iz vasi je bilo 39 gojencev, iz mest pa 10.

POTREBEN JE SAMOSTOJEN ZAVOD ZA MLADOLETNIKE

Letos je poteklo 10 let, odkar obstaja Zavod za vzgajanje in poboljševanje mladoletnikov v Ljubljani, ki je edini zavod te

vrste v Sloveniji. V vseh zadnjih desetih letih je bilo v zavod sprejetih 172 gojencev, od teh je bilo samo 8 povratnikov, to je takih, ki so prišli v zavod že drugič in tretjič. Po tem je sklepalo, da zavod le doseže svoj namen, kljub izredno težkim okolnostim, v katerih deluje. Uprava zavoda se zelo trudi da bi nudila gojencem kar največ v telesnem, in duševnem pogledu, toda zavod je pod sto streho z jutnico, kar zelo ovira razvoj in napredek zavoda.

Slovenija potrebuje samostojen zavod za vzgajanje in poboljševanje mladoletnikov in odgovorni činitelji bodo morali tudi to vprašanje prej ali slej povoljno rešiti. Pred vojno je bil zavod dodeljen prislihi delavnicam na Poljanah, kjer je danes umobolnica. Morda bi bilo vprašanje zavoda najprej in najbolje rešeno, ako bi se bivša prisliha delavnic preuredila v zavod za mladoletnike in bi se umobolnica preselila v celoti na Studenec. Pokojni mizarski sodnik Fr. Miklinski je že 1. 1907 napsal, da je poboljševalni oddelki v prislihi delavnicah tako grdi madžer za kranjski del, da ga ne pokrijeta niti Blejsko jezero niti Postojnska Jama s svojimi čari. Enako nevzdržno je, da je danes zavod za mladoletnike pod isto streho s kazalnicou in jutnico.

Douglas Fairbanks je ustanovil filmsko družbo

Novo podjetje namerava izdelati več pustolovskih filmov, ki jih bo režiral Fairbanks sam

Junak nemega filma Douglas Fairbanks je imel pred 25 leti še 50 do 100 tisoč dolarjev letnih dohodkov. Zdaj že dolgo nismo nicesar slisali o njem, ker je potovel po svetu, s lubitelji filma poznajo zdaj bolje njegovega sina Douglassa Fairbanksa. Fairbanks je star 55 let, pa je še poln mladostnega ognja in naenkrat se je znova ogrel za film. Ne bo pa več igral same, zato, ker se čuti prestarega, temveč zato, ker nima glasu za zvočni film. Fairbanks je ustanovil nedavno veliko filmsko družbo »Fairbanks International Ltd., s kapitalom nad 2 milijona dolarjev. Nova družba bo izdelala več pustolovskih filmov ki jih bo režiral Fairbanks sam.

In tako bo Douglas Fairbanks znova snemal filmske librete, ki so poneseši slavo njegovega imena po vsem svetu: Zlodenec iz Bagdada, Zorro maščevalc, Trije mušketirji in druge. Kdo bo pa igral vlogo d'Artagnana v Treh mušketirjih se ni točno znan. Morda bo poverjena ta vloga Fairbanksovemu sinu. Fairbanks se vrača v Hollywood, kjer ga prijatelji in sotrudniki že tako težko pričakujemo. Med njimi so njegova bliska žena Mary Pickfordova, Charlie Chaplin, režiser Griffith in drugi. Douglas je bil vzoren mož Mary Pickfordove in njegov zakon je veljal za ideal. Kdaj je prišel v Hollywood, je smatral, da čast biti sprejet v razkošni vili Pickfair, kjer je srečno živel Fairbanks s svojo ženo.

Tej idili je pa že davno konec. Njun zakon je bil ločen in Amerika je žalovala za izguoljenim idealom. Douglas se je

Douglas Fairbanks in Mary Pickfordova

drugi poročil z Angleščino lady Ashley in njene zvezne so mu očrpe vratu med visoko angleško aristokracijo. Mary Pickfordova se je pa nedavno omogočila z malim igralcem Buddyjem Rogersom. Kljub temu sta pa še vedno prijatelja in oba sta delnicarja družbe United Artists. Tudi Mary bo baje igrala v Fairbanksovih filmih.

Brez česa lahko človeški organizem živi Plastična kirurgija in medicina vobče dela čudež

Ameriška revija »Mechanics and Handicrafts« obravnava vprašanje brez česa more človeški organizem živeti. Ljudje lahko žive brez oči, brez nosov, brez ust, brez grla brez goltanca, brez želodeca, brez velikega kosa čreva, brez žolčnega mehurja, brez ledvic, brez vranic, brez spletiča, brez rok, brez nog, brez mnogih življenj v tudi brez velikega dela možganov. Če bi urednik ameriške revije še prispomnil, da lahko, in sicer zelo lahko žive mnogi ljudje brez možganov, bi bil zadel zebelj na glavo. Zdravnik neprstano proučujejo, kako bi se dali razni organi nadomestiti umetno in na tem polju so dosegli: že lepe uspehe Krone njihovega prizadevanja bo, ko ses avijo dobro deluječe umetno sreco.

Amriška revija piše tudi, kdaj prisloči

moderna kirurgija ponesrečenim ljudem na pomoč. Naglušni ljudje lahko zopet slišijo z pomočjo modernih električnih mikrofonov in zvočnikov. Ljudem, ki ne slišijo zato, ker nimajo učasnih bobenčkov, pomagajo z aparati, ki vodijo zvonovalne skoje lobanjske kos i. Očesne hibe se odstranijo z načiniku, oče no mreno z mizirju lahko tudi odstrani. Ženske se predvsi v oči drugih ljudi ali pa se sasvečajo vobče. Povsem sliši ljudje lahko zdaj čitajo tudi navadne tiskane knjige s pomočjo tako zvanega optofora, ki spreminja črke v tone. Plastična kirurgija dela čudež. Ona napravi nos dicerku, ki ga sploh nima, ne more mu pa dati vognja. Nadomestiti ne samo zobe, temveč tudi cele čeljusti. Tudi će pride človek ob jezik ali ob goltancem, mu pomaga zdrav-

niška veda z umetnimi klijuci, spojenimi z zvočno cevko. Cevka se drži z ustih kot pipa in iz aprata pod pazdu poteka potoka v nozkih meh zrak.

O umetnih rokah in nogah ni treba posejovati. Zdaj delajo zdravniki na umetnem nadomestilu občudovanja vrednega filtra ledvic. Delajo so lahko brez skode izrezali samo eno ledvico. Po sedanjih poskusih, ki jih delajo na živalih,

pa vse kaže, da bo lahko človek živel brez obeh ledvic, seveda z umetnima ledvicama. Pri nižjih živalih zrasto ponovno mnogi izgubljeni udje in organi, pri živali pa ne. Človek je pa zato duševno takoj nadarjen, da lahko izdeluje nadomestilo izgubljenega uda ali organa, vendar mu pa omogočajo znosno nadaljnje življenje.

Ali bo obnovljen svetopisemski raj?

Velike водne naprave na reki Tigris za namakanje nerodovitne Mezopotamije

Ob koncu lanskega leta je bil dograjen in slavnostno izvršen promet velik jez na reki Tigris pod mestom Kut el Amara. Prva velika stavba te vrste, izvršena po vodi države, ki je nastala po svetovni vojni na ozemlju, kjer se je odigravala najstarejša znana zgodbina človeštva. Irak, do septembra 1932 ozemlje pod anglo-mandatno upravo, obsegajočo bivšo Mezopotamijo od obale Perzijskega záliva ob Evfratu in Tigrisu. Na tem ozemlju se je odigraval velik svetopisemski dogodek, opisan v prvih knjigah Starega zakona, a Mosul je zaslovel v najnovnejših časih po bogatih vrelcih način po borbi za njo.

Na iraškem ozemlju je bil po domnevah učenjakov tudi svetopisemski raj in sicer nekaj med Evfratom in Tigrisom. Toda zdaj je ta kraj večinoma puščavski in najbrže bi bil kmalu nastala pustinja na ozemlju, slovecem nekje po naravnem bogastvu. Mezopotamija je bila del velike turške države. Turki se niso pobrigali za to, da bi bili obnovljeni kanali, po katerih se je nekoč namakala vsa dežela. Domneče prebivalstvo, najprejsta največ na starem križšu kultur in civilizacij, je bilo po preveč zatiran v zaostalo v bedi, da bi take stvari razumelo. Šele Angleži so jeli osmisliti ali graditi vodne naprave. Po njihovih smernicah nadaljujejo to delo iraška vlada in tako je prišlo v decembri 1934 do velikega namakanja srednjemezopotamskega rajha. Je gradilo noč in dan 2500 Arabcev in Kurдов. Odkopati in prepečljati so morali 1.500.000 kubičnih metrov zem je in porabili so skoraj četrtna tisoč kubičnih metrov betona. V novembri 1936 so silni nalinji, po katerih je nastala največja povodenja na Tigrisu, kar je ponujilo, da je izvrsil velik del vodnih naprav, toda ljudje se niso dali usahovati zgraditi so, jih znotrili, delali so pozimi v mirazu in poleti v vročini pri 50 stopinjam C v senči Končno so v borbi z naravo zmagali. Od novembra 1936 so se vodne naprave na Tigrisu neprstano širok tok vode k Abrahamovemu rojstnemu mestu ob Evfratu ter napaja kanale, da se dosegne nekaj meročne zemlje namaka. Građevnici so se posrečili velikega jezja napeljati kanale, da se dosegne nekaj meročne zemlje namaka. Građevnici so se posrečili vrniti izsušeni zemlji življenske soke da se obnovi svetopisemski raj, cepirav ne tako lep, kakor ga nam slike sveto pismo.

Med mestoma Kut el Amara na Tigrisu in al Mukāj-jarem na Evfratu, svetopisemskim mestom Ur Kasdim, iz katerega je bil doma Abraham, teče rečica Sat el Ghara. Prav za prav je to samo struga, vsaj malo vse leto, kajti voda teče po nji samo kadar se razlije Tigris. Zaradi pomanjkanja vlag je voda kraj ob Sat el Ghara pusti. Samo kadar prestopepi Tigris bregove, se počake, kaj bi mogli ti dometi. In tako je nas al načrt obnovitve svetopisemskoga raja. Tigris hočejo manjši prisiliti, da bi ne prepreči.

Jez je gradilo noč in dan 2500 Arabcev in Kursov. Odkopati in prepečljati so morali 1.500.000 kubičnih metrov zem je in porabili so skoraj četrtna tisoč kubičnih metrov betona. V novembri 1936 so silni nalinji, po katerih je nastala največja povodenja na Tigrisu, kar je ponujilo, da se dosegne nekaj meročne zemlje namaka. Građevnici so se posrečili vrniti izsušeni zemlji življenske soke da se obnovi svetopisemski raj, cepirav ne tako lep, kakor ga nam slike sveto pismo.

Tako kažejo učinki silnih pritiskov snovi v novih lastnostih in potrujejo besede nemškega kemika Ostwalda, da je naše sedanje znanje o snovih le majhen prečes vsega tega, kar je mogoče vedeti o lastnostih in izprenembah snovi pri vseh mogočih pritiskih in topotah.